

RADA EU PODPORUJE ROZVOJ KOMUNITNÍCH VĚZNIC

Tisková zpráva

Brusel 17. června 2024 – Rada EU v pátek 14. června oznámila jednomyslnou podporu členských zemí ve věci rozvoje komunitních věznic. Jedná se o první významný krok směrem k rozvoji nového typu věznic: malých, diferencovaných podle potřeb odsouzených osob a integrovaných v komunitě. Společným cílem je omezit negativní dopady uvěznění a zajistit lepší podmínky pro integraci lidí, vracejících se z vězení do společnosti. Negativní dopady uvěznění na návrat vězněných osob do společnosti i negativní dopad na jejich rodiny jsou celosvětovým problémem. Týká se nás všech, nikoli jen a pouze ČR, kde se do vězení během svého života vrací zhruba 65 % vězněných osob. Členské státy mají ve vhodných případech zvážit využívání komunitních věznic, které by měly postupně nahrazovat velkokapacitní věznice s hromadným ubytováním, zejména pro výkon trestu nejvíce zranitelných skupin vězněných osob – žen, mladistvých či seniorů. RUBIKON Centrum jako součást evropského hnutí RESCALED, které je jedním z předních zastánců využívání komunitních věznic, vítá výstupy z jednání Rady EU. Je to šance na změnu vězeňského systému, který se aktuálně potýká s přeplněností, dlouhodobým podfinancováním, nedostatkem personálu a omezenými možnostmi k individuální práci s vězněnými osobami.

S tím souhlasí i **generální ředitel Vězeňské služby ČR Simon Michailidis**: „Třetina českých věznic je přeplněná nad 100 %, polovina jich má kapacitu nad 500 osob, 8 věznic dokonce nad 800 osob. Spolu s dlouhodobým podfinancováním vězeňství to s sebou přes veškeré nasazení pracovníků Vězeňské služby ČR přináší řadu negativních dopadů, které znesnadňují vedení vězněných osob k životní změně a jejich přípravu na integraci do společnosti. V České republice už přitom funguje několik malokapacitních zařízení, jako například otevřená věznice v Jiřicích nebo oddíl pro odsouzené ženy v Řepích, pro odsouzené ženy chystáme další zařízení ve Velkých Přílepech. Oba tyto konkrétní příklady dokládají, že tato forma práce s vězněnými osobami přináší pozitiva. Páteční sdělení Rady EU považuji za významný signál, že budou tyto trendy podporovány na evropské úrovni.“

Přijetí závěrů Rady EU vítá i **Karel Dvořák, náměstek člena vlády**: „Ministerstvo spravedlnosti se zájmem sleduje trend odklonu od velkokapacitních zařízení. Komunitní věznice umožní individuální práci s odsouzenými a vytvářejí lepší podmínky pro to, aby se z vězení vraceli lidé, kteří jsou připraveni vést slušný život, být prospěšní celé společnosti a odpovědně se starat o své rodiny. Našimi dalšími prioritami jsou ale i snižování trestní represe a vězeňské populace. Bez snížení počtu vězněných osob budou změny proveditelné velmi obtížně. Tomu, věřím, pomůže novela trestního zákoníku, která má snížit nadužívání

trestní represe u činů s menší společenskou škodlivostí. Novela prošla připomínkovým řízením a po zapracování připomínek by měla být předložena vládě.“

Důležitý krok ke změnám ve vězeňství okomentovala i **Lenka Ouředníčková, RUBIKON Centrum/Česká kancelář RESCALED**: „Výstupy z Rady EU jsou významným stimulem k další spolupráci všech zainteresovaných v Evropě i v ČR. Podpoře rozvoje komunitních věznic se nadále budeme věnovat ve spolupráci s partnery ze státních i nestátních organizací. Česká kancelář RESCALED je připravena pomáhat resortu spravedlnosti v naplnění doporučení Rady EU. Postupný odklon od velkokapacitních věznic je dlouhodobý úkol – k jeho naplnění bude potřeba expertní i finanční podpora ze strany EU i dalších evropských organizací.“

Je dobré si v této souvislosti připomenout, že Česká republika má 3. nejvyšší míru uvěznění v EU (počet vězněných osob na 100 tis. obyvatel), vyspělé státy Evropské unie mají poloviční až třetinové hodnoty. Počet vězněných osob nadále stoupá, v březnu roku 2023 jsme zaujímali 5. místo v EU, naopak země jako Litva a Lotyšsko dokázaly díky komplexním změnám trestní politiky index uvěznění snížit a své umístění zlepšit. Tento krok přitom nijak neohrozil bezpečnost v těchto zemích. Za přeplněnými věznicemi v ČR nestojí vysoká míra kriminality, ale celkové nastavení trestní politiky, mimo jiné nepřiměřeně vysoké tresty u trestných činů, které s sebou nenesou velké nebezpečí pro společnost, kumulace alternativních trestů a jejich následná přeměna. S vysokou mírou uvěznění je úzce spjat problém přeplněnosti věznic.

Ve vězeňském prostředí postaveném na hromadném ubytování zpravidla převládá vliv spoluvězňů nad vlivem odborného zacházení. Je pak obtížné podporovat dovednosti vězněných osob pro zvládnutí každodenního života bez konfliktu se zákonem. Souvisejícím problémem – nejen České republiky – je i tzv. prizonizace, projevující se izolací a ztrátou kontaktu s vnější realitou, ztrátou nebo narušením sociálních a rodinných vazeb, ztrátou samostatnosti a autonomie, přivyknutím na chod instituce a její režim, ztrátou schopnosti zvládat povinnosti každodenního života a oslabením předpokladů dělat vlastní zodpovědná rozhodnutí a mít kontrolu nad svým životem na svobodě.

Společnou cestou ke zlepšení stavu je podpora osvědčených forem práce s vězněnými osobami, vč. rozvoje komunitních věznic, které jsou malé (s kapacitou kolem 30 osob) a diferencované, tj. uzpůsobené různým cílovým skupinám (dle potřeb a nároků na zacházení i potřebnou míru zabezpečení), takže umožňují individuální práci s odsouzenými. Nejsou izolované od společnosti, ale interagují s místní komunitou. Odsouzení využívají služby dostupné v komunitě a jsou přínosem pro okolí a společnost. Buduje se tak vzájemná angažovanost a odpovědnost. Díky tomu přispívají komunitní věznice k udržitelné, bezpečné a inkluzivní společnosti. Nyní se otvírají a rozšiřují možnosti, jak v rozvoji komunitních věznic úspěšně pokračovat.

RESCALED, evropská síť za rozvoj komunitních věznic, je rostoucí hnutí, které má členy v sedmnácti zemích: Belgii, České republice, Estonsku, Finsku, Francii, Chorvatsku, Itálii, Irsku, Kosovu, Maltě, Německu, Nizozemsku, Norsku, Portugalsku, Rakousku, Rumunsku a Španělsku. Někteří členové spravují komunitní věznice, jiní se věnují advokační práci, službám pro lidi s trestní minulostí a výzkumu. Vizí hnutí RESCALED je, že jednoho dne bude společnost inkluzivní, bezpečná a udržitelná. Za tímto účelem podporuje využívání komunitních věznic namísto velkých vězeňských zařízení. Komunitní věznice jsou malé, diferencované a integrované v komunitě. Přinášejí prospěch nejen uvězněným osobám, ale také jejich sociálnímu okolí, potenciálním obětem, systému trestní justice, jeho zaměstnancům a zaměstnankyním a celé společnosti. Komunitní věznice umožňují lepší uplatňování evropských zákonů a zásad a přispívají k nápravě, snížení recidivy a sociální udržitelnosti.

www.rescaled.org

RUBIKON Centrum, z. ú., je nestátní nezisková organizace založená v r. 1994. Pomáhá lidem, kteří chtějí překročit svou trestní minulost. Podporuje je v získání a udržení práce a bydlení, v řešení dluhů, v přijetí odpovědnosti za sebe a své činy i vůči rodině a okolí. Spolupracuje s různými aktéry v ČR i v zahraničí a iniciuje změny systému. Pomáhá utvářet otevřenou a respektující společnost. Do všech aktivit zapojuje kolegy a kolegyně s žitou zkušeností z výkonu trestu, protože jejich zkušenost je nezastupitelná.

www.rubikoncentrum.cz

RUBIKON Centrum působí jako **Česká kancelář RESCALED**, zastupuje síť v ČR a pomáhá zde šířit její vizi. Více informací na **www.rescaled.cz**.

KONTAKT PRO MÉDIA:

Velmi děkujeme za Váš zájem. Neváhejte mne, prosím, kontaktovat v případě Vašich dotazů.

Velmi rád zprostředkuji kontakt pro vyjádření v podobě audiovideo výstupů atd.

Mgr. Václav Hájek

PR specialista

RUBIKON Centrum, z. ú.
Novákových 439/6, 180 00 Praha 8

mobil: +420 721 285 565
hajek@rubikoncentrum.cz

www.rubikoncentrum.cz

www.rescaled.cz

www.zenyavezeni.cz

